

Theeducation AB
anne.lindblad@theagrundskola.se

2019-05-28
Dnr 400-2018:7752

Beslut

efter kvalitetsgranskning av undervisning i
svenska som andraspråk i årskurs 7-9 vid Thea
Privata Grundskola Bromma med
Theeducation AB som huvudman

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av undervisningen i svenska som andraspråk i årskurs 7-9. Granskningen genomförs i 30 skolor och i urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Thea Privata Grundskola Bromma valdes särskilt att granskas som en av två skolor med hög andel elever med utländsk bakgrund samtidigt som inga eller endast ett fåtal elever uppgavs läsa svenska som andraspråk. Granskningen av skolan omfattar därför endast frågeställning 2 nedan. Frågeställningarna för granskningen som helhet är:

1. I vilken utsträckning skapar rektor organisatoriska förutsättningar för att undervisningen i svenska som andraspråk ska bedrivas med god kvalitet?
2. I vilken utsträckning gör rektor en bedömning av god kvalitet avseende elevernas behov av svenska som andraspråk?
3. I vilken utsträckning genomförs undervisningen i svenska som andraspråk enligt kursplanen och med god kvalitet?
 - a) I vilken utsträckning täcker undervisningen kursplanens centrala innehåll?
 - b) I vilken utsträckning genomförs undervisningen på ett sådant sätt och på en sådan nivå att alla elever oberoende av könstillhörighet har möjlighet att nå så långt som möjligt i förhållande till kunskapskraven i ämnet?
 - c) I vilken utsträckning genomförs undervisningen på ett sådant sätt att den ger alla elever oberoende av könstillhörighet rika möjligheter att kommunicera på svenska och uttrycka ett komplext innehåll utifrån sin kunskapsnivå?

Bedömningen för respektive område (frågeställning 1 och 2 samt underfrågorna 3a-3c) görs i tre nivåer - *hög utsträckning, i delar och låg utsträckning* - utifrån Skolinspektionens framtagna kvalitetskriterier för granskningen. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i delar kan Skolinspektionen rekommendera att ett utvecklingsarbete behöver inledas. En skriftlig redovisning av åtgärder och resultat begärs i så fall av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i hög utsträckning inom hela det granskade området kan Skolinspektionen lämna framåtsyftande kommentarer som stöd för skolans arbete med att ytterligare utveckla verksamheten. Kvalitetskriterierna är Skolinspektionens uttolkning av *författningar inom skolområdet, forskningsöversikter* samt den erfarenhet som Skolinspektionen har fått genom sin samlade *tillsyns- och granskningsverksamhet*. Avgränsningar har gjorts inom respektive bedömningsområde. Skolinspektionen gör i sin granskning därför inte anspråk på att vara allomfattande.

Skolinspektionen besökte Thea Privata grundskola Bromma den 8 april 2019. Besöket genomfördes av utredarna HG Arvidsson och Daniel Nilsson. Lärare som undervisar i ämnet samt rektorn intervjuades vid besöket. Dessutom har dokumentstudier genomförts.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.¹

Beslut

2. Rektors bedömning av elevers behov av svenska som andraspråk

Skolinspektionen bedömer att rektorn i låg utsträckning gör en bedömning av god kvalitet av elevers behov av svenska som andraspråk. Rektorn behöver därför inleda ett utvecklingsarbete för att säkerställa att det görs en bedömning av god kvalitet av elevers behov av att läsa svenska som andraspråk.

Skolinspektionens bedömningar

2. Rektors bedömning av elevers behov av svenska som andraspråk

Författningsstöd
2 kap. 10 § skollagen
5 kap. 14 och 15 §§ skolförordningen
Lgr 11, 5 Kursplaner

Här bedöms i vilken utsträckning rektorn gör en bedömning av god kvalitet avseende elevers behov av undervisning i svenska som andraspråk.

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att rektorn i låg utsträckning gör en bedömning av god kvalitet avseende elevers behov av undervisning i svenska som andraspråk. Skälen till bedömningen är att det på skolan inte görs någon behovsbedömning eftersom det saknas kunskap om varför och hur en sådan bedömning ska göras.

Bedömning av elevers behov av undervisning i svenska som andraspråk

Före Skolinspektionens information om aktuell kvalitetsgranskning har skolan inte gjort några bedömningar om elevers eventuella behov av undervisning i svenska som andraspråk. När elever börjar på skolan i årskurs 6 eller 7 frågar skolledningen vårdnadshavare och elever om eleven har läst ämnet tidigare, men det föranleder inte att några behovsbedömningar görs eller att några beslut fattas om att elever ska läsa svenska som andraspråk. Enligt rektorn hade två elever som började i årskurs 7 på skolan höstterminen 2018 tidigare läst ämnet. Det bestämdes dock att eleverna skulle läsa ämnet svenska, och att undervisande lärare därefter skulle anmäla eventuellt behov av särskilt stöd enligt rutin. En av eleverna anmälades också sedan till elevhälsan på grund av språkliga svårigheter – framför allt otillräckligt ordförråd - för utredning om eventuellt

¹ Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
<https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/SVA/>

behov av särskilt stöd. Enligt rektorn ansågs eleven behöva stödinsatser, vilket ledde till att eleven bland annat fick stöd av annan lärare i den så kallade studion. När sedan frågan om svenska som andraspråk aktualiserades i och med Skolinspektionens granskning ansågs stödet utgöra undervisning i svenska som andraspråk. Någon kartläggning eller bedömning utifrån ett andraspråksperspektiv gjordes dock inte.

Med anledning av Skolinspektionens granskning av ämnet tog rektorn också fram en lista med elever som skulle kunna vara i behov av undervisning i svenska som andraspråk. Rektorn och undervisande lärare gick därefter igenom vilka av dessa elever som var i behov av ämnet. Behovsbedömningen gjordes utifrån elevens förmåga att få betyg i ämnet svenska och om eleven pratade annat modersmål än svenska hemma. Av intervjuer och dokument framgår dock att det är oklart hur många elever som bedömts vara i behov av undervisning i svenska som andraspråk, och också vad det i praktiken innebär för eleverna som anses ha ett sådant behov. Av dokument framgår att tre elever "bedöms enligt SVA kriterier", och för en av dessa anges dessutom "stöd i Studio SVA", medan det i intervjuerna framkommer olika uppgifter om hur många elever det gäller. I lärarintervjun anges till exempel att det är två elever som ska undervisas och bedömas utifrån kursplanen i svenska som andraspråk.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn säkerställer att det görs en bedömning av god kvalitet av elevers behov av att läsa svenska som andraspråk.

Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver säkerställa att det på skolan finns tillräcklig kunskap och kompetens för att kunna göra en bedömning av god kvalitet avseende elevers behov av att läsa ämnet. Rektorn behöver också se till att det finns rutiner för när och hur bedömningen ska göras.

Enligt skollagen har rektorn det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i skollagen eller andra författningar. Av skolförordningen framgår att undervisning i svenska som andraspråk ska anordnas för de elever som är i behov av sådan undervisning och ersätter då undervisning i svenska. Vidare framgår att rektorn beslutar om undervisning i svenska som andraspråk för en elev.

Granskningen visar att det på skolan saknas kunskap om syftet med svenska som andraspråk, vilka elever som ska läsa ämnet och hur undervisningen ska bedrivas. Undervisning i ämnet ses på skolan som ett särskilt stöd för elever som har svårt att nå målen i ämnet svenska. Exempelvis är elevers förmåga att nå betyget E i svenska en viktig parameter när rektorn bestämmer vilka elever som ska läsa svenska som andraspråk. Elever har också – efter utredningar där elevhälsan deltagit - fått särskilt stöd i form av undervisning i ämnet.

Som framgår av styrdokumentet är ämnet inget stödämne utan likställt med och ersätter ämnet svenska. Rektorn ska vid beslut om en elev ska läsa svenska eller svenska som andraspråk enbart utgå från formuleringen "om det behövs"². Det innebär att rektorn behöver ta reda på om eleven gagnas bäst av att följa kursplanen i svenska som

² Eleven ska naturligtvis också tillhöra någon av de tre kategorier av elever som anges i förordningstexten: "1. elever som har ett annat språk än svenska som modersmål, 2. elever som har svenska som modersmål och som har tagits in från skolor i utlandet, och 3. invandrarelever som har svenska som huvudsakligt umgängesspråk med en vårdnadshavare."

andraspråk eller inte. Det handlar om vad eleven behöver för att fullt ut kunna ta del av skolans undervisning och kunna interagera med lärare och elever. Elever som kan vara i behov svenska som andraspråk kan befinna sig på vitt skilda nivåer vad gäller språkutveckling och ha helt olika språk- och litteracitetsprofiler. Därför är det viktigt att skolan kartlägger elevens alla språkliga förmågor när en elevs eventuella behov av svenska som andraspråk bedöms. Enligt Nationellt centrum för andraspråk behöver en kvalitativ bedömning av elevens hela språk göras, till exempel genom en så kallad performansanalys³. Det förutsätter att skolan har tillgång till den kompetens som behövs för att göra detta, oftast utbildade och behöriga lärare i ämnet. Som stöd för bedömningen har Skolverket tagit fram olika bedömningsstöd, till exempel Bygga svenska.

Skolinspektionen vill dessutom betona att även om kursplanerna för svenska som andraspråk och svenska – till exempel det centrala innehållet – till stor del är desamma, så är didaktiken annorlunda vid förstaspråksinläring och andraspråksinläring. Kvalitativ undervisning i svenska som andraspråk förutsätter därför att läraren har kompetens i inläring, utveckling och användning av svenska ur ett andraspråksperspektiv. Rektorn på Thea Privata Grundskola i Bromma behöver därför se till att skolan inte bara har kompetens för att kunna göra en bedömning av god kvalitet om en elev behöver undervisning i svenska som andraspråk; rektorn behöver även se till att det finns kompetens för *en undervisning* av god kvalitet i ämnet. Då såväl kunskap som kompetens saknas för detta på skolan, behöver också huvudmannen ta sitt ansvar för att såväl behovsbedömningen som undervisningen i ämnet genomförs på ett professionellt sätt.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 30 september 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån det identifierade utvecklingsområdet.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 400–2018:7752) i de handlingar som sänds in.

³ Nationellt centrum för svenska som andraspråk; <https://www.andrasprak.su.se/om-oss/vanliga-fr%C3%A5gor/grundskola/vilka-elever-ska-undervisas-i-svenska-som-andrasprak%C3%A5k-1.149409> och <https://www.andrasprak.su.se/om-oss/vanliga-fr%C3%A5gor/grundskola/n%C3%A4r-ska-en-elev-sluta-l%C3%A4sa-svenska-som-andrasprak%C3%A5k-1.107734>, 2019-05-20

På Skolinspektionens vägnar

X Sofia Lindstrand

Beslutsfattare

Signerat av: Sofia Lindstrand

X Hans-Göran Arvidsson

Föredragande

Signerat av: Hans-Göran Arvidsson

I handläggningen av ärendet har även utredarna Daniel Nilsson och Hanna Antonsson medverkat.

Bilaga: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Thea Privata Grundskola Bromma är en fristående skola belägen i Stockholms kommun med Theducation AB som huvudman. Skolan har verksamhet för årskurs 6–9 och har totalt 175 elever varav 149 i årskurs 7–9. Av skolans elever har 32 procent utländsk bakgrund. När urvalet av skolor gjordes till granskningen i slutet av 2018 läste ingen elev svenska som andraspråk. Med anledning av Skolinspektionens granskning har rektorn initierat ett arbete för att avgöra vilka elever som behöver läsa ämnet.